

Feit of fabel?

(Of: “Hoe voorkomen we dat we geleid worden door fabels?”)

Heeft u het ook wel eens dat u gedachteloos in de auto naar de radio luistert en ineens iets hoort dat uw aandacht trekt? Mij overkwam dat een week of wat geleden. De Corona crisis begon net vorm te krijgen en op de radio werd een stelling geponeerd met de vraag aan de gasten of dit een feit of een fabel was. Wat het onderwerp betrof, dit had ik door mijn eigen gedachten volkomen gemist, ik werd getriggerd door de vraag: “feit of fabel”.

Deze laatste vraag houdt mij al een aantal jaren bezig en dan vooral als het uitspraken betreft van onze witgekuifde politicus en die van onze nieuwe, boreale, verlosser.

Misschien dank zij een gedegen opvoeding, of door een nieuwsgierige geest, vind ik het belangrijk te weten of een uitspraak een mening, een feit of ronduit flauwekul is. Dit laatste wordt dan helaas weer teveel geopperd door genoemde politici.

Dus, toen op de radio de vraag ‘feit of fabel’ gesteld werd was ik direct alert en benieuwd naar de antwoorden die zouden komen. Nou, deze logen er niet om. Door hen die de stelling als fabel labelden bestonden de argumenten uit opmerkingen in de trant van: “ik denk .....” of “ik ben van mening.....”. Helaas ontbrak een inhoudelijke argumentatie, maar omdat de uitspraken als ‘fabel’ benoemd werden kon ik me er nog niet zo druk om maken.

Erger werd het toen een aantal gasten de uitspraak als een feit presenteerden. Ook hier bleek de argumentatie te bestaan uit: “ik denk .....” of “ik ben van mening.....”, met als absolute uitschieter de opmerking dat “ze” (wie dat ook mogen zijn) deze uitspraak vast niet gedaan zouden hebben als deze niet “waar” zou zijn.

In eerste instantie was ik sprakeloos en dacht ik dat ik naar een soort Banasplit zat te luisteren, zeg maar een test of de luisteraar wel wakker was en nadacht. Maar nee, het was veel erger, dit was een serieus programma en zowel de vragensteller als de gasten gingen hier serieus op in. Er ontstond zelfs een levendige discussie waarbij de ene gedachte (“ik denk....”) serieus tegenover de ander gedachte (“ik ben van mening...”) geplaatst werd.

Zelf ben ik een groot liefhebber van Science Fiction, en hoewel een aantal zaken uit de Star Trek serie inmiddels gemeengoed geworden is, zijn die verhalen en zogenaamde ‘feiten’ precies wat het genre omschrijft: ‘Fiction’.

Ik heb lang in de veronderstelling geleefd dat mensen met een opleiding, zeker een HBO of universitaire, wel zouden weten wat het eenvoudige verschil is tussen een feit en een fabel. Een feit is ‘verifieerbaar’, ‘aantoonbaar’ en soms ook ‘herhaalbaar’. Een fabel is precies het tegenovergestelde, een mening, een gedachte. Uit coulance ruim ik voor ‘het geloof’, waarin dan ook, een aparte plaats in. Een broer van mij heeft ‘geloven’ eens gedefinieerd als: “Het geloof is iets zeker weten dat je niet zeker kunt weten”, hierdoor verdient geloven een aparte categorie, geen feit maar ook geen fabel. Zeg maar een levensovertuiging?

Normaal gesproken sta ik zeer coulant tegenover ‘geloven’, ik gun een ieder zijn eigen geloof in hoop, liefde en vrede of wat voor hem of haar ook maar belangrijk is.

Toch schuilt hierin ook een gevaar, want waar houden fabels op en begint geloven? En hoe fanatiek ben je daar dan in?

Laten we eens naar wat actuele voorbeelden kijken. “Wist u dat door 5G het Corona virus zich zeer snel verspreidt?” Feit of fabel? Op basis van de onderzoeken van virologen en andere wetenschappers blijkt dat er veel over Corona gezegd kan worden, er zijn inmiddels steeds meer verifieerbare feiten bekend maar dat 5G voor een snelle verspreiding van Corona zorgt zit daar beslist niet bij. Wel dat waarschijnlijk één of een paar Corona patiënten voor een enorme verspreiding van Corona tijdens het carnaval in Brabant en Limburg gezorgd hebben. Dus het in brand steken van 3G en 4G radio masten lijkt het fabelgehalte alleen maar te doen toenemen.

Of deze: “Door de westenwinden, en gelukkig hebben we die veel aan de kust in Nederland, hoeven wij niet bang te zijn voor besmetting” (vrij naar onze zolderkamer filosoof).

Persoonlijk vertrouw ik liever op virologen dan op een ‘filosoof’, maar goed wie niet horen wil moet maar voelen.....

Moraal van het verhaal? Geloof niet wat je hoort, maar vraag na en ga zelf op onderzoek uit. Als het een ‘feit’ is valt het te verifiëren, als het een ‘fabel’ is blijkt het een gedachte, mening of idee te zijn en vooral: confronteer de bringer van de fabel hiermee. Wellicht heeft deze ongelukkige ziel een fabel met een feit verward en is hij blij met een nieuw inzicht.

Jan W. Veltman

Reageren?
jan.w.veltman@technology2success.nl

